

פטרון מערכת דעה:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
זו"ה האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי" ע"ה

דעה

דעה
אלקין אביך
ועבדהו

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

גליון רכג - פרשת שמיני - שנת תשפ"ה

מסילת ישרים

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

כמעט

שכנה דומה

נפשי:

אונזער פארלורנ קייט
איז נישט קיין 'חסרון' -
נאר א 'מעלה'

עמוד ה'

פרשת שמיני

משנת החסידות

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

• בתוך המאמר:

- איזו שייכות יש בין יציאת מצרים לטמטום הלב הנגרם ע"י מאכלות האסורות?
- מדוע קרא כאן הכתוב את יציאת מצרים בלשון 'המעלה' דייקא?
- שורש ההבדל בין 'האסור' וה'מותר' נעשה ביציאת מצרים
- 'שלוש קליפות הטמאות' הינן רע גמור, ואילו 'קליפת נוגה' היא הסתר על אלוקות?
- גלות מצרים עיכבה את ישראל מלהתעלות ממדרגה למדרגה
- מהו עומק הפירוש במה שנאמר במתן תורה 'אנכי עומד בין ה' וביניכם'?

זאת החיה אשר תאכלו:

הדבקות בחיים אמיתיים ע"י מניעה ממאכלות האסורות

א

ביציאת מצרים יצאו חלקי הקדושה מגלות

שייכות איסור מאכלות האסורות ליציאת מצרים

הנה בפרשתנו נאמרה הפרשה העוסקת בענין איסור מאכלות האסורות 'זאת החיה אשר תאכלו' וגו' (ויקרא יא, ב), שאסרה התורה לאכול ולטמא את נפשתינו בכל השרץ הרומש על הארץ ובכל דומיהם. ובסוף הפרשה מסיק הכתוב (פסוק מה) 'כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים והייתם קדושים כי קדוש אני', ומוזה שטעם איסור האכילה והשיקוף במאכלים אלו שייך לענין יציאתנו והעלאתנו מארץ מצרים.

ואכן מצינו בחז"ל (הובא ברש"י כאן) שראו בפסוק זה קשר אמיץ בין יציאת מצרים לבין מניעת בני ישראל מלהיטמא בשרצים, ודרשו בזה 'בכולן כתיב והוצאתי, וכאן כתיב המעלה, תנא דבי רבי ישמעאל אלמלי לא העליתי את ישראל ממצרים אלא בשביל שאין מטמאים בשרצים כשאר אומות דיים, ומעליותא היא נבייתו, והוא לשון מעלה'. ויש לבאר ולהתבונן בטעם שייכות יציאת מצרים לאיסור אכילת השרצים ושאר דברים האסורים.

בשבירת הכלים ובחטא עץ הדעת נפלו הרבה ניצח"ק לרשות הסט"א

ויובנו הדברים בהקדם לבאר שורש ענין האכילה של דברים המותרים וטעם האיסור לאכול מאכלות אסורות.

והוא, כי הנה ידוע שקודם שברא הקב"ה את הבריא העומדת עתה לפנינו, היה בורא עולמות אחרות, ומחריבן, (בר"ד ג, ז), והוא ענין שבירת הכלים הנודע, ובעת ההוא נפלו הרבה ניצוצים הקדושים וחלקי הקדושה לרשות הסט"א. ולא עוד, אלא שעל הניצוצין האלו של זמן השבירה ניתוספו עוד אח"כ בעת שחטא אדם הראשון באכילת עץ הדעת טוב ורע, שאז ירדו עוד הרבה חלקים טובים מהקדושה אל מתנה הטומאה, להיותם נכנעים ומשועבדים אל הניצוצים והקליפות

פטרון הגליון - ניסן

נתנדב ע"י ידידנו הנכבד

מוה"ר יואל גרינפעלד הי"ו

לע"נ אמו האה"ח רבקה לאה ב"ר משה צבי ע"ה
נפטרה ר"ח ניסן תשס"ז לפ"ק

ניצוצי הקדושה שבענייני הטבע היו אסורים ביד הניצוצים

והנה במצב שכזה עמד כל העולם הגשמי כמו בבית האסורים תחת שליטת הסט"א והקליפה. כי הרי כל חפצי עולם הזה העשויים להחיות

סיכום ותמצית:

א. ניצוצי הקדושה שנפלו לקליפה בעת שבירת הכלים וחטא עץ הדעת היו בגלות במצרים, ויצאו משם עם ישראל בעת הגאולה.

את האדם ולקיים אותו עלי אדמות, כמו מאכלים ומשקאות וכדומה, וכן שאר הכוחות והפעולות שעושה האדם כדי חייו כמו שיחה וטיול וכו', יש בהם ניצוצין קדישין מחי החיים ברוך הוא המחיה אותם בכל עת ובכל שעה, ומשפיעים בהם חיות וכח הקיום. אולם כל ניצוצות הללו הנמצאים בענייני רשות והטבע היו אסורים ביד הסט"א שאחזה בהם ולא הניחום לשוב ולהתעלות לשורשן ומקורן תחת כנפי השכינה. ולעניינינו נאמר שבעת האכילה לא היתה יכולת להעלות את הניצוצין הקדוש שבכל מאכל ולברר אותו באופן הנכון אל הקדושה. וכן הדבר בשאר עסקי הטבע, שבכולם לא היה מקום להוציא את חלקי הקדושה שנמצאו בהם ולהעלותם אל הקדושה.

לא היו מרגישים את האלוקות הנמצאת בתוך הטבע

ובאופן פשוט יש לבאר מהות גלות זו לניצוצים קדושים אלו, דהיינו לומר שבשעת העסק בהם לא היתה אפשרות להכיר את הבורא ב"ה הנותן ומשפיע בהם החיות והכח להחיות עם רב, וכאשר האדם היה עוסק בעניינים גשמיים היה כמו מתנתק מהקדושה, ומרגיש את עצמו כנפרד מאלקין, כיון שהסט"א והטומאה שיעבדו מאוד את כל עולם הגשמי תחת ידם ושליטתם.

טומאת מצרים מתנגדת ביותר להעלאת עולם הגשמי אל הקדושה

וביותר בא עיכוב זה מצד טומאת מצרים, שקליפת מצרים, מקום תוקף הוזהמא והערוה, היא המתנגדת והמעכבת ביותר לגילוי אלוקות בתחתונים, שזהו כלליות ענין העלאת ניצוצין אל הקדושה, שהם אוחזים ביד הניצוצים הקדושים האלה ומעכבים אותם לחזור ולעלות למקור שורשם שבקדושה. כי כן מצינו שאמר פרעה מלך מצרים ברוב עזותו וחוצפתו 'מי ה' אשר אשמע בקולו וגו' לא ידעתי את ה' (שמות ה, ב), והיינו לומר, שכאילו הוא התבונן בכל העולם הגשמי, ולא עמד על האלוקות שבה, ולכן היתה טענתו בפיו כי כביכול אין הוא מכיר את הבורא ית' המחיה אשר - לדברי משה ואהרן - הוא מחיה את כל הבריא. והוא חיונן שלא הניחה מצרים לישראל לבוא אל מתן תורה, שאז נמשך להם הכח בשלימות להעלות את כל ניצח"ק, וכפי שיבואר להלן בעז"ה. הרי שקליפת ערות מצרים היא הסתירה הכי גדולה להתעלות העולם הגשמי אל הקדושה (ראה גליון הקודם).

ביציאת מצרים יצאו חלקי הקדושה מגלות

אולם בשעת יציאת מצרים בקע הקב"ה את מחיצות העולם הגשמי, והופיע בהדרגה כאן בתחתונים באופן אשר מאז כבר ניתן לעמוד על האלוקות גם למטה, ואפשר לבוא לידי הכרה

ב. מאכלות האסורות
 - אלו הקשורות ביד הסט"א, והיינו שלא יצאו מגלות, וה'מותר' - אלו שנגאלו משם, מוציא אסירים בכושרות. וע"י אכילת דברים המתועבים מסתתמים כוחות הרוחניים שבאדם ונמצאים כמו בגלות מצרים.

ג. שלוש קליפות הטמאות הינן רע גמור, ומאידך קליפת נוגה איננה רע, אלא היא מסתיר על אלוקות, ולכן ניתן לגלות בה אלוקות ובכך להעלותה אל הקדושה.

כי הוא זה שמשפיע חיות לכל החפצים הגשמיים, ובכך נגאל העולם הגשמי מהיותו משועבד בתחילה לצד הקליפה והסט"א.

ונמצא שכאשר יצאו עם צבא ה' מארץ מצרים, יצאו עמהם מגלות גם הרבה ניצוצי הקדושה ששייכים להלכם, לומר שכבר אינם משועבדים תחת יד הקליפה, אלא מעתה ניתן הכח והיכולת להעלות את ניצוצים אלו הטמונים וגנונים בכל חפצי עולם הזה, ולדבק אותם במקור שורשם בחלק הקדושה.

ב

גדר מאכלות הכשרות - אלו שיצאו ממצרים

שתי מדרגות בנייה ק"ק: אלו שכבר ביכולתם להתעלות ואלו שתיקונם יהא רק לעת"ל

אולם הגאולה שנעשה בשעת יציאת מצרים לניצוצים הקדושים, היה באופן אשר נעשה בהם הבדל ובירור בין ניצוצים כאלו שיש להם יכולת לשוב למחוז חפצם לשורש הקדושה - וזה ע"י עבודת האדם בהם, בזה שהוא מברך על אכילתו והוא עוסק בהם לשם שמים וכו', - לבין ניצוצים כאלו שעדיין לא ניתנה רשות לאדם להתעסק עמהם ולעסוק בתיקונם לעת עתה, עד עת קץ, שאז ישובו ויתעלו כל חלקי הקדושה למקור שורשם למעלה.

'מותר': שאינו קשור ואסור ביד החיצונים

וביאר הדברים הוא, כי הנה כתב התניא (פרק ז') בביאור מהות האסור' וה'מותר' שבתורה; ש'מותר' פירושו שהניצוצים הקדושים הנמצאים בתוך הדבר הגשמי ההוא אינם אסורים וקשורים כל כך ביד החיצונים עד שלא יוכלו לחזור ולעלות משם לה', וניתר הקשר של הסט"א שעליהם, וממילא מותרים הם באכילה, כי ישנה אפשרות להעלות אותם לגבוה. וזוהי מהותה של 'קליפת נוגה', שהיא קליפה הרביעית הנוכרת במראה המרכבה שראה יחזקאל הנביא 'ונגוה לו סביב' (יחזקאל ט, ד), שהם ענייני רשות שאינם בגדר חפצי קדושה ממש [ויתבאר להלן בעז"ה], אך קליפה זו כלולה מטוב ורע, והיינו שביכולתה להתעלות ולהיכלל במחנה הקדושה, ע"י העסק עמה לשם שמים.

'אסור': האסור ביד הסט"א כמו בבית האסורים

ומאידך 'אסור' פירושו, שהדבר ההוא עדיין קשור ואסור ביד החיצונים כמו בבית האסורים, ועל כן הגם שבודאי גם בתוך מאכלות אסורות אלו נמצאים ניצוצי"ק מהש"ת אשר על ידם ישנה חיות וקיום למאכלים ההם, בכל זאת אי אפשר לאכול ולהעלות את ניצוצי הקדושה שבתוכו לשמים, לפי שיש לסט"א שליטה עליהם, עד שכאשר יאכלנו האדם, לא יי' שלא יעלה בידו להעלות את הניצוצי"ק לגבוה, אלא אדרבה הם ימשיכו אותו למטה אל הטומאה וייעשה כמגושם וכו', כיון שהם משוקעים כל כך תחת ידי החיצונים המעכבים בעדם מלהתעלות ולהתדבק לשורשם. וזהו גדר שאר 'שלוש קליפות הטמאות' המוזכרות שם [רוח סערה, ענן גדול, ואש מתלקחת], שהינן קליפות חזקות ביותר של הסט"א, והן אוחזין בניצוצי הקדושה בתוקף גדול, באופן שאין יכולים להתעלות משם.

[ולפיכך אי אפשר לו לאדם להתיר לעצמו ולומר שהוא יאכל דבר כזה שאסרתו התורה - אך יאכלנו לשם שמים, ולמשל כדי שיהיה לו כח ללמוד ולהתפלל וכדומה, ובכך יעלה את הדבר ההוא לגבוה, כי דבר זה אינו, כי מאחר שאסרן התורה לאכול מהמאכל ההוא, היינו לומר שגלוי וידוע היה לפני הקב"ה שאין לאדם היכולת לעסוק בתיקון הניצוצין האלו, ותיקונם תלוי ביד הש"ת בלבד. וכולם יבואו לתיקונם השלם לעתיד לבוא בעת שיתקיים (וכרה יג, ב) 'ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ', שאז יתבטל כל הסט"א וחילולתיו, וממילא יצאו ויתעלו כל חלקי הקדושה שהיו אסורים בהם עד הנה].

גדר האסור' וה'מותר' הוא: איזה דבר יצא ממצרים

ועל פי דברינו כאן נפרש ונאמר, ששורש ההבדל בין האסור' וה'מותר', אלו הניצוצים שעדיין מקושרים הם ביד הקליפה, ואלו שכבר יצאו מהם והם 'מותרים' כאמור, נעשה בעת צאתנו ממצרים. והיינו לומר, שמאכלים האלו שהינם בגדר 'היתר', הכולנה בזה, שמאכלות אלו יצאו ממצרים, ועל כן הניצוצים שבהם כבר אינם תחת ידי החיצונים וניתן להעלותם לשמים. ומאידך, מה שהוא בגדר 'אסור', היינו שמאכלות אלו לא יצאו ממצרים, והם אסורים עדיין ביד החיצונים שהם בבחי' קליפת מצרים, ולכן אי אפשר לעת עתה להעלות את הניצוצות שבהן אל הקדושה 'מוציא אסירים בכושרות'

ועל כך נאמר לגבי יציאת מצרים (תהלים סח, ז) 'מוציא אסירים בכושרות', כלומר, שבשעת יציאת מצרים הוציא הקב"ה את ענייני עולם הזה שהיו אסורים ביד החיצונים, להיותם דברים כשרים - שניתן לברר אותם ולהעלות את הניצוצות שבהם אל הקדושה^(א).

טעם שסמך הכתוב יציאת מצרים לפרשת שריצים

וממוצא הדברים אנו למידם, ששורש ההבדל בין מאכלים הכשרים שמותרים לאכלם לבין אלו שאסרת התורה - נעשה בעת יציאתנו ממצרים, שאז יצאו כל הניצוצות המוכנים כבר להתברר ולהתעלות - ואלו הן המותרים באכילה,

ואילו שאר הניצוצים שלא נגאלו משם עדיין כלואים הם ביד הסט"א עד עת בא דברו, והם הם שאסרתם הכתוב.

וע"פ הדברים האלה מבואר היטב מה שסמך הכתוב יציאת מצרים לפרשת השרצים, לומר לך ששורש טעם האיסור להיטמא בשרצים ובשאר מאכלות האסורות הוא מפני שניצוצי הקדושה הנמצאים בתוך מאכלים אלו לא יצאו משעבוד מצרים, ועדיין הקליפה אוחזת בהם מאוד, ועל כן אסור לאכלם ולהתעסק בתיקונם, כי העסק עמהם לא יגרום לאדם אלא ירידה ונפילה.

'כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים'

ושפיר התבטא כאן הכתוב לומר 'כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים וגו' והייתם קדושים' וגו', לומר שיציאת מצרים פעלה שמאז יכולים כבר ניצוצי הקדושה שירדו ונפלו לתוך עמקי הקליפות - להתעלות מעלות רמות ולהידבק במקור שורשם שבקדושה.

וכוונת הכתוב בזה לפרש את טעם האיסור לשקץ את נפשותינו בשרצים ובשאר מאכלות האסורות, ועל זה אמר 'כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים' כדי ש'הייתם קדושים', כלומר שאני העליתי אתכם מארץ מצרים, ומכאן זה התעלו גם כל הניצוצות שבמאכלים הכשרים מתחת יד מצרים, ואילו כאשר תטמאו את נפשותיכם בכל הדברים המתועבים האלה - שלא נגאלו ממצרים, הרי בזה אתם חוזרים שוב לשעבוד מצרים, ואתם מדבקים את עצמיכם לצד הטומאה והקליפה, כי ההתדבקות במאכלים אלו שלא יצאו מגלות לא יגרום לכם אלא נפילה להיותכם תחת יד מצרים.

ע"י מאכלות אסורות מסתתמים כוחות הרוחניים שבנפש האדם

וזהו יסוד האיסור של מאכלות אסורות, שעניינו הוא כדרך שכתוב בהם (יא, מג) 'אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ השרץ' וגו' ונמנמאתם בהם, ודרשו בו חז"ל (יומא לט.) 'אל תקרי ונמנמאתם אלא ונטמאתם', כלומר שבאכילת מאכלים הכשרים שהאדם מברר את הניצוצים הטובים שבהם, אזי מתרוממת כל נפש האדם, גם נפש הבהמית שלו, להיותה נמשכת אחר אלוקות, והוא מתעלה בהם למעלה. ואילו במאכלות אסורות נעשה להיפך, שאז מתגברת הסט"א, והיא אוטמת וחוסמת את כוחות הנפש האלוקית להורידן אל החיצונים, עד שהאדם נעשה כולו כבהמה, וכל הרגישו אינם אלא בעיניים גשמיים, ואין הוא מרגיש את טעם חיי אמתיים, כגון דביקות הבורא ושאר רגשי קודש, כי כל כוחותיו הנעלים מסתתמים אצלו, והוא מרגיש עצמו כמי שחי' בחמה. וזהו טמטום הלב הנמשך ע"י מאכלות אסורות, שכוחות הרוחניים שבאדם נמצאים כעין שעת הגלות במצרים.

א

מהות קליפת נוגה: חושך והסתר על אלוקות

העמקה במהותה של קליפת נוגה

ומדי דברנו בענין קליפת נוגה, שהיא מקור כל מאכלים הכשרים ושאר דברים המותרים שאינם אסורים וקשורים ביד החיצונים אלא יכולים המה להתעלות אל הקדושה כנ"ל, מן הנכון להעמיק בדבר ולהתבונן קצת להבין טיבה ומהותה של קליפה זו מהי.

כי הנה מצד אחד הרי קליפה זו נכללת בכלל גדר הקליפות, שפירוש עצם מהותה של 'קליפה' היא, שהיא שייכת לצד הטומאה והסט"א, וסותרת את הקדושה ואת כל הדבוק בהש"ת, והכי נמי בדין בקליפת נוגה, היא ג"כ בכלל רשות הסט"א והחיצונים, ומתנגדת לצד הקדושה. אולם כאמור מאידך גיסא הרי יש בה ג"כ צד הטוב, ויכולים להעלות אותה אל הקדושה כעסקנו בהם לשם שמים

ומעתה מתעוררת השאלה, כי מאחר שקליפה זו היא בכלל הטומאה - וכפשוטו שמה, איך יכולה היא להיכלל בחלק הקדושה, הרי כל עצם מהותה סותרת את צד זו, ואם אכן יש לה מקום להתעלות ולהידבק בהש"ת, שוב מאיזה צד נחשבת היא לקליפה.

שלוש קליפות הטמאות הינן מציאות של רע והיפוך הטוב

אך הביאור בזה הוא, כי טיבה ועניינה של קליפת נוגה היא: שהיא מחשיכה ומסתירה את חיות האלוקות הנמצאת בתוך הנברא.

והענין בזה, כי אילו מהותן של שלוש קליפות הטמאות היא: שהינן רע גמור, והן ההיפוך של מציאות הטוב, והיינו שכל הדברים שאסרתם הכתוב באכילה, וכמו כן כל השס"ה לא תעשה שבתורה המקבלים חיות משלוש קליפות אלו, הם דברים רעים, והם גורמים רעה לנפש האדם העוסק בהם, וזוהי מהותה של קליפות אלו

מהות קליפת נוגה: חושך והסתר על אלוקות

שונה הדבר לגבי קליפת נוגה, ובכל הדברים המותרים התלויים בה, שכל אלו אינם חשובים כרע והיפוך הטוב, אלא הם מסתירים ומעלימים על אלוקות והיינו שאין יכולים להכיר בכל הדברים החומריים והגשמיים את אור האלוקות המחיה אותם והממשיך להם חיות וקיום. ומהאי טעמא היא חשובה כקליפה, שהיא מכסה ומסתיר על אלוקות, אך מכל מקום איננה דומה לשלוש קליפות הטמאות שהינן רע גמור^(ב).

א. ויש לומר בדרך צחות, כי מאחר שמקור כל ענין כשרות האכילה שייך ליציאת מצרים, לכך מלבד מה שבכל השנה כולו צריכים כל המאכלים הכשר והשגחה להעיד על כשרות המאכל לומר שהוא כשר באכילה, ניתוסף על זה בימי חג הפסח - מועד צאתנו ממצרים - ענין 'כשר לפסח', להורות על שמקור כל כשרות המאכלים תלוי ביציאת מצרים.

ב. וביתר עומק יש לומר, שבאמת מצד הדין היה ראוי שכל מציאות שכזו המסתיר ומעלים על אלוקות ייחשב כרע גמור, כי אין לך רעה גדולה מזו לכסות ולהעלים בעד אור הש"ת שיאיר

בהתעסק עמה לשם שמים מתגלה בה האלוקות, והיא נכללת ברשות הקדושה

נמצא, שטעם היות קליפת נוגה חשובה כקליפה, היא מפני - שכשמה כן היא - הינה מציאות של חושך והסתר המעלים ומסתיר על אלוקות, ומצד זה היא שייכת לצד הטומאה והסוף המתנגדים לגילוי אלוקות בעולם. אמנם מאחר שסוף כל סוף איננה מציאות של רע, לכן יכולים להעלותה אל הקדושה, והיינו שכאשר עוסקים עמה לשם שמים, וכגון שהאדם אוכל מאכלים המותרים בכוונה שיהא לו כח לעבוד את השי"ת, או - במדרגה יותר גדולה - כאשר הצדיק עוסק בעבודת בירור הניצוצין בשעת האכילה, מעתה מתגלה בהם האלוקות שבתוכם, וממילא הם מתעלים ונכללים בחלק הקדושה.

ד

שני סימני כשרות - כנגד קריעת ים סוף ומתן תורה

הדרך למה דאגן ביה, שנתבאר שיציאת מצרים פעלה חירות וגאולה לניצוצי הקדושה שהיו משועבדים תחת יד החיצונים, ומעתה הגאולה ניתנה היכולת והכח לעסוק בתיקונם ובהעלאתם לשמים.

יציאת מצרים התחלקה אח"כ למדרגות פרטיות

אמנם נודע שיציאת מצרים, שעל ידה נמשך הכח להעלות הניצוצ"ק שבתוך מאכלים הכשרים, היו בה כמה מדרגות. כי הרי בליל התקדש חג יצאו בני ישראל מארץ מצרים בחיפזון, וכמו כן כל האורות שעתיים היו להתגלות במתן תורה - שהוא גמר יציאת מצרים, הופיע לישראל כבר בבת אחת בליל התקדש חג, בכדי לחלץ אותם מגלות. אולם אח"כ התחלקו אורות אלו לכמה מדרגות, והמשכתם באה במדרגה אחר מדרגה בימי הספירה, וכגון ע"י ענני הכבוד, וע"י אכילת המן, עד שלבסוף באו לזמן מתן תורתנו שהוא תכלית יציאת מצרים.

קריעת ים סוף היא גמר ושלמות יציאת מצרים

ובאופן כללי ישנן שתי מדרגות בגמר יציאת בני ישראל ממצרים; קריעת ים סוף ומתן תורה. שו"ת קריעת ים סוף נחשבת בבחינה מסוימת כשלמות יציאת מצרים, וכדכתיב התם (שמות יד, יג) 'כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם', מה שלא מצינו קודם לכן הבטחה לישראל שלא יחזרו עוד למצרים, וכדחזינו שפרעה עוד רדף אחריהם להשיבם מצרימה גם אחר שכבר יצאו משם. וכמו כן באותה שעה עמדו ישראל בדין אם להינצל אם להיאבד עם מצרים (מכילתא שם פסוק י"ט), והיינו שהיה כמו דיון ושאלה אם יחזרו ישראל עוד לשעבוד מצרים. אך בשעת קריעת ים סוף הובטחו שלא תוסיפו לראותם עוד עד עולם, ומכאן זה נחשבת יציאת מצרים כגאולה נצחית וחירות עולם (ראה בארוכה בגיליון י"ג - פר' בשלח דהאי שעתא). וזהו גמר יציאת מצרים שנפעל בקריעת ים סוף.

ביותר מכך חשוב מתן תורה כתכלית יציאת מצרים

וביותר מכך נחשב מתן תורה כתכלית יציאת מצרים, שהרי כל עיקר יציאת בני ישראל משם היה כדי ש'בזהצאיך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה' (שם ג, יב). וכמו כן בשעת מתן תורה פתח הקב"ה את דבריו מתוך האש באמרו 'אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים' (שם כ, ב), והתגלות זאת היא מה שנאמר להם קודם לכן במצרים (שם ו, י-י) 'והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים וגו', וידעתם כי אני ה' אלקיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים, ופירשוהו חז"ל (ברכות לה) 'אמר להו קוב"ה לישראל, כד מפיקנא לכו עבידנא לכו מלתא כי היכי דידעיתו דאנא הוא דאפיקית יתכון ממצרים, ו'מלתא זו היא מה שהופיע הקב"ה בעת מתן תורה ואמר להם 'אנכי ה' אלקיך', ובכך ידעו ישראל והכירו בבירור מי הוא זה שהוציאם ממצרים.

וכמו כן בשעה זו גילה הקב"ה את כל סיבת גילויי האורות של שעת יציאת מצרים, לומר לך כי כל אורות אלו באו להם לישראל כדי להעמיד אותם במדרגת 'עבדי ה' - ולא עבדי פרעה (מגילה יד), שעל כך נאמר (ויקרא כה, נה) 'עבדי הם' - ולא עבדים לעבדים (ב"מ י). ועל זה נאמר 'אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים', לומר שמעתה אינכם עוד עבדי פרעה, אלא הינכם עבדי ה', וזוהי כל תכלית וגמר יציאת מצרים.

שני סימני כשרות כנגד שתי מדרגות של גמר יציאת מצרים

הרי אמרנו שביציאת מצרים יצאו ג"כ המאכלים הכשרים מבית האסורים של החיצונים, שיוכלו להעלות את הניצוצות שבהם אל הקדושה. ולפי האמור נימא, ששני סימני הכשרות שישנם בבהמות טהורות; מפרים פרסה ומעלה גרה

(דברים יד, ו), הינם כנגד שתי המדרגות הנ"ל של יציאת מצרים, קריעת ים סוף ומתן תורה, וכמו שיבואר.

ה

איסור אכילת דברים טמאים - כדי לזכות לחיים נעלים של מתן תורה

הגאולה ממצרים - כדי שיוכלו ישראל לילך ממדרגה למדרגה

כי הנה תכלית יציאת מצרים היתה - כאמור - שילכו ישראל ממדרגה למדרגה, עד שיעלו ויגיעו למעמד מתן תורה ולארץ ישראל. ואכן היה זה לעומת מה שעמדו הם בתחילה בגלות, שלא יכלו לילך ברגליהם, כי גדר בית האסורים הוא, מקום שאין מניחים את האדם ללכת להיכן שהוא רוצה, והוא אסור במקום אחד ואינו יכול לצאת ממנו. ולפיכך היציאה משם היינו שמעתה ניתנה היכולת לילך ולהתעלות ממדרגה למדרגה נוספת (והדברים ארוכים עוד ואכ"מ).

תכלית ההליכה להגיע לבחי' עץ החיים; במתן תורה ובארץ ישראל

והנה הליכת בני ישראל במדבר היתה כדי לבוא ולהתדבק בבחי' עץ החיים, שהרי תכלית ההליכה היתה להגיע למעמד הנבחר בהר סיני, שעליו נאמר (שם ה, כא) 'היום הזה ראינו כי ידבר אלקים את האדם וחי', כלומר שזכו אז ישראל להידבק במקור החיים ב"ה, וכמו כן איתא בזה"ק (ח"ג יז) שמתן תורה שהוא ביום החמישים - מדרגת שער ה'נ', הוא בסוד 'דוא דעץ החיים', ונמצא שתכלית ההליכה במדבר היתה כדי להגיע לבחי' עץ החיים. ולכן כאשר הגיעו ישראל למחוז הפצם במתן תורה נאמר שם (שם פסוק ה), 'אנכי עומד בין ה' ובניכם' כלומר שמצד מתן תורה נחשבים אנו כבר במדרגת 'עומד', לומר שכבר הגענו אל התכלית, שער החמישים, שאין עוד שער נעלה ממנו.

וכמו כן נחשבת ארץ ישראל בבחי' עץ החיים, וכדרך שמצינו ששם הוא מקור אריכות הימים וריבוי החיים, וכמ"ש (שם יא, כא) 'למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיכם לתת להם', הרי שבארץ ישראל שורה אריכות ימים (ראה ברכות ח). וכמו כן אמר משה רבינו אל המרגלים כשהלכו לתור את הארץ (במדבר יג, יח-כ) 'וראיתם את הארץ מה היא וגו' היש בה עץ', ופירשו בזה"ק (שם קנז) 'מאי עץ, דא אילנא דחיי', הרי שבארץ הקדושה מתגלה בחי' עץ החיים. ונמצא שכל תכלית העלייה ממצרים וההליכה במדבר היתה כדי להתדבק בעץ החיים^(ג).

מאכלות האסורות הן היפך מדרגת החיים שקיבלנו ביציאת מצרים

והנה הבאנו לעיל את דברי חז"ל שע"י אכילת מאכלות אסורות נטמא לב האדם, והיינו שהדברים המתועבים מעלימים ומעכבים בעד התגלות כוחותיו הרוחניים, והאדם מרגיש בהם כאילו הוא ח"י בהמה. ולפי דברינו כאן מתפרש עומק הדבר בזה, כי ההתדבקות במאכלים אלו, היא הסתירה הכי גדולה לעצם היציאה ממצרים - שתכליתיה היא הדבקות בעץ החיים, ואילו האדם המטמא את עצמו בדברים הטמאים, הרי הוא כאילו לא יצא ממצרים, ואין הוא הולך ומתעלה לבוא ולהתדבק בחיים ורוחניים ונעלים אלו, בבחי' 'המעלה אתכם מארץ מצרים', אלא הוא יורד ונופל כמו בהמה הפונה ומסתכלת לארץ. ועל כך אמר הכתוב (יא, ב) 'זאת החיה אשר תאכלו', כלומר שרק ע"י מאכלים כשרים וטהורים תוכלו להידבק ולקנות איכות חיים אמיתיים ונעלים.

שני סימנים מורים על הדבקות בחיים אמיתיים

וכפי האמור שני סימני הכשרות שניתנו בבהמות לבדוק אם כשרות הן, הינם כנגד שתי מדרגות בשלימות יציאת מצרים, ומורות על ענין הקנייה והביקורת בעץ החיים - לעומת ההתנתקות ממנו הנעשה ע"י דברים הטמאים.

מפרים פרסה - כנגד קריעת ים סוף, מעלת גרה - לעומת מתן תורה

כי 'מפרים פרסה' ברגלי הבהמה מורה על כח של הליכה נכונה בדרך, וזהו כנגד קריעת ים סוף - שהיתה תחילת הליכת ישראל בדרך עלותם ממצרים כדי לבוא לבחי' עץ החיים^(ד). ומאידך סימן 'מעלת גרה' מורה על מדרגת מתן תורה, שאז כבר הגיעו ישראל לתכלית הליכתם ודבקותם בעץ החיים, כענין 'אנכי עומד' הנ"ל, ומעמד הלזה הוא תכלית העליה ממצרים, וכמו שנאמר בו תדיר לשון 'עליה', וכמ"ש (שמות יט, א) 'ומשה עלה אל האלקים', וכן (במדבר כה, ו) 'עולת תמיד העשויה בהר סיני', כי אז נתעלו ישראל לשלימות יציאתם ממצרים, וכטעם 'אנכי ה' אלקיך המעלה מארץ מצרים' (תהלים פא, יא).

הרי ששני סימנים אלו מורים על ענין החיים שקיבלו ישראל ביציאתם ממצרים, שלטעם זה נאסר לנו להיטמא במאכלות הטמאים, כדי שנוכל להידבק בהש"ת מקור החיים שהעלינו ממצרים, ושיתקיים בנו 'והייתם קדושים כי קדוש אני'.

ויתגלה בעולם. אלא שמצב העולם כעת אינו במדרגה גבוהה כזו שחושך והעלמה על אלוקות יהא אכן נחשב כרע גמור, ולכן לעת עתה יכולים לעסוק בתיקוני קליפה הלזו. אמנם לעתיד לבוא בעת התיקון השלם, כאשר יעביר הקב"ה את רוח הטומאה לגמרי מן העולם, אזי תבטל ותכלה אף קליפה זו, ולא יראה ולא ימצא שום מציאות בעולם שתעלים ותחשיך על התגלות אלוקות, וכל הבריאה כולה תאיר מהודו ודיוו ית' שיופיע ויתגלה אז בלי שום מכסה ומסתור.

ג. ונתבאר בזה בארוכה במקו"א, כי עפ"י מה שנודע ששורש כל דבר שבעולם הוא כפי שהוא מופיע בפעם הראשונה שנזכר בתורה, כי זהו גילוי על כל מהות הדבר שהינו מושרש באותו בחינה שהוא מתגלה בתחילה בתורה. והנה ה'דרך' הראשונה הכתוב בתורה הוא מה שכתוב (בראשית ג, כד) 'לשמור את דרך עץ החיים', ונמצא ששורש כל ההליכה בדרכים הוא 'דרך עץ החיים', והדברים ארוכים ביותר ואכ"מ.

ד. ויש בזה עומק, כי הדרך לבוא לעץ החיים הוא ע"י ההבדלה בין טוב לרע, בין החלק שיש לו שייכות אל החיים לבין מה שאין לו שייכות אליו, וזהו ענין 'מפרים פרסה', המחלק בין שני חלקים אלו. ואכן בקריעת ים סוף הבדיל הקב"ה בין מחנה ישראל למחנה מצרים (שמות יד, כ), וכמו כן נעשה הבדלה בתוך הים שעמדו לישראל מימינם ומשמאלם (שם פסוק כ"ב). ויש לומר שימין מורה על צד הקדושה, ושמאל רומז לסוף"א, וההבדלה ביניהם נעשה בכך קריעת ים סוף, ובכך ניתן לישראל הכח לילך במדבר ולבוא לבחי' עץ החיים.

סיכום ותמצית:

ד. יציאת מצרים התחלקה אחר"כ למדרגות פרטיות, ובאופן כללי - שתי מדרגות של גמר הגאולה; קריעת ים סוף ומתן תורה.

ה. תכלית ההליכה במדבר - לזכות לבחי' עץ החיים, במתן תורה ובארץ ישראל. דברים האסורים מטמאים על חיים אמיתיים - היפך היציאה ממצרים שתכליתה להידבק בחי החיים. שני סימני כשרות המורים על חיים: מפרים פרסה - כנגד קריעת ים סוף, שורש ההליכה. מעלת גרה - כנגד מתן תורה, גמר העליה ממצרים.

כמעט

שכנה דומה

נפשי:

אונזער

פארלירנקייט

איז נישט קיין

'חסרון' - נאר א

'מעלה'

א. שיתף עמה מדת הרחמים: אן רחמי שמים גיבט מען זיך נישט קיין עצה

דער מושל ראשון: א שאד אז איך גיב זיך נישט קיין עצה | בליט ברירה איז ער זיך מחזק | דער מושל אמיתי: איך האב א זכיה אז איך גיב זיך נישט קיין עצה אן דעם רבש"ע | דאס איז דער דרך הקדושה | משה רבינו האט מורא געהאט אז ער ווערט א מוצלח | דערפאר האט ער נישט געוואלט זיין דער גואל ישראל | דער רבש"ע האט אים פארזיכערט "כי אהיה עמך" - דיין הצלחה קומט בלויז פון מיר | די בריאה איז אויסגעשטעלט מיט 'דין' - כדי מען זאל מוזן אנקומען צו רחמי שמים | יעדער איד האט זמנים וואס ער שפירט עס קלאר | די עבודה איז עס צו געדענקען א גאנץ לעבן

ב. גולה וסורה: כלל ישראל האט נישט קיין טבע'דיגן קיום

יעדע פאלק איז זיך מסדר אויף דער וועלט | כלל ישראל האט זיך נאך קיינמאל נישט מסדר געווען | בדרך הטבע האבן מיר נישט קיין קיום קיין איין רגע נישט בגשמיות און נישט ברוחניות | דער רבש"ע האלט אונז אן יעדע רגע | דאס האבן מיר געזען בחוש אין אלע דורות | די לעצטע מלחמה איז געווען ממש א כרוז אויף דעם ענין | היינטיגע צייטן שטייען מיר אין א סכנה רוחנית | מיר קענען זיך נאר פארלאזן אויף 'אבינו שבשמים' | בלויז פון דעם מצב וועלן מיר זוכה זיין צו משיח | מהות משיח: רבש"ע, איך ליג אין בעט און דו העלף מיר

ג. לו עצה ותבונה: די בעסטע עצה אויף אלע פראבלעמען - 'להשען על אבינו שבשמים'

אין דער היינטיגער וועלט מיינט מען אז עס איז דא א לעזונג אויף יעדן פראבלעם | עס שטאמט פון כוחי ועוצם ידי | די סט"א וויל נישט דערלאזן דעם מהות פון משיח זאל נתגלה ווערן | אבער ווען מען האקט זיך אפ פון פארלירנקייט און אויסקוקן צום רבש"ע - האט אלעס א 'טעם עפר' | דערפאר איז היינט פארהאן אזא עצבות און מרה שחורה | יעדע פראבלעם האט א לעזונג און נאכאלץ איז רוב וועלט אנגעוויזן אויף טאבלעטן | דער קליפה כאפט זיך אויך אריין אין דער קדושה | אויך אין עבודת ה' זוכט ער אלע עצות - אבי נישט צו זיין פארלוירן און זיך ווענדן צום רבש"ע בתחנונים | אזא עבודת ה' האט נישט קיין חיות | מען מוז גיין אויפן מהלך פון 'אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים' | דעמאלט שפירט מען א חיות דקדושה אין דער עבודה | אזא עבודה ברענגט נענטער ביאת המשיח

א.

שיתף עמה מדת הרחמים: אן רחמי שמים גיבט מען זיך נישט קיין עצה

נקודות:

דער רבנו של
עולם האט דוקא
געוואלט אזא
ברירה, וואס דער
מענטש זאל זיין
א פארלירענער!
און ער זאל נישט
האבן קיין ברירה
נאר צו אויפהייבן
די אויגן צום
הימל און זיך
בעטן רחמים!
און אויב מיינסטו
אז דו קענסט
אליינס און דו
ביסט נישט
מעורר רחמי
שמים - קענסטו
טאקע נישט
האבן קיין קיום!

ער ווי מען איז אים מפריד פונעם אויבערשטן
און ער ווערט אינגאנצן פארלוירן און דערשלאקן!
און טאקע דערפאר האט ער נישט געוואלט גיין -
וויבאלד ער איז געווען דערשלאקן צו 'זיין עפעס'!
די איינציגע זאך וואס האט אים יא מחזק געווען איז
געווען בלויז די סארט דיבורים וואס דער רבנו של
עולם האט אים געזאגט: "כי אהיה עמך" - דו ביסט
טאקע גארנישט, אבער איך וועל זיין מיט דיר! דו גייסט
נישט מיט קיין אייגענעם כח און חשיבות, דו גייסט
נאר ווייל איך גיי מיט דיר!". אט דער שפראך האט
געגעבן חיזוק פאר משה רבינו צו גיין אויסלייזן אידן

אן דעם רבש"ע וויל איך זיין א 'לא יוצלח'

אין אנדערע ווערטער: די גרעסטע הצלחה פון
אן ערליכן איד איז: "איך האב זוכה געווען צו זיין א
'לא יוצלח' וועלכער קען זיך נישט קיין עצה געבן אן
דעם רבנו של עולם! איך וואונטש זיך אפילו נישט
צו זיין א 'מוצלח' וועלכער קען זיך אליינס אן עצה
געבן!". און ווי מער אויסגעשפילט ער איז - אלץ א
גרעסערע געווינס איז דאס פאר אים! משה רבינו
האט נישט געקענט פאָרנעמען, אז מען זאל אים
זאגן, אז ער איז א צדיק וקדוש, ער האט דאס נישט
געקענט הערן! עס האט אים ווי געטון די אויערן
פון אזא שפראך! ער האט געוואלט הערן אז ער איז
טאקע גארנישט, נאר דער אויבערשטער העלפט, אפילו
פאר אזא גארנישט ווי אים. און דאס איז דער שפראך
פון דוד המלך אין תהלים, וואס ער דרוקט אויס די
גרעסטע אויסדרוקן פון 'שפלות' אויף זיך - אלעס,
כדי צו אנרירן מער און מער אין דער נקודה פון
'לולי ה' עֲזָרְתָּה לִי כְמַעַט שִׁכְנָה דוֹמָה נֶפְשִׁי" (תהלים
צד, יז) - איך קען זיך נישט קיין עצה געבן! ווען
נישט וואס דער רבנו של עולם העלפט מיר, ווייס
איך נישט וואו איך וואלט געווען! דער רבנו של
עולם מוז מיר העלפן אויף שרית און טריט!

כלל ישראל. אבער משה רבינו זאגט (שמות ג, יא):
"מִי אֲנִי כִּי אֵלֶּךְ אֶל פַּרְעֹה וְכִי אֹדְיָא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
מִמֶּצְרַיִם" - ווער בין איך דען? איך בין נישט ראוי
צו גיין אויסלייזן אידן פון מצרים!". און אזוי האט
זיך משה רבינו גע'עקשנט' טאג נאך טאג, וואס דער
רבנו של עולם איז אים מפציר צו גיין צו פרעה,
און ער זאגט 'איך בין נישט ראוי'. לכאורה, משה
רבינו האט דאך פארשטאנען, אז מען שיקט אים דא
אויף גאר א וויכטיגן שליחות, און מען דארף רחמנות
האבן אויף כלל ישראל און זיי אויסלייזן פון מצרים.
נו, פארוואס עקשנט ער זיך? יעצט איז דאך נישט
קיין צייט צו פראווען 'עניויות'?

פארוואס זאגט אים נישט דער רבש"ע דעם אמת, אז ער איז יא א צדיק?

דער שפת אמת (שמות תרל"ב) פרעגט נאך א
קושיא: דער רבנו של עולם ענטפערט פאר משה
רבינו: "כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ" - איך וועל זיין מיט דיר. דער
רבנו של עולם וואלט אים געדארפט ענטפערן מיטן
זעלבן לשון וואס עס שטייט ביי נח (בראשית ז, א):
"כִּי אֶתְּךָ אֶרְאֶיָה צִדִּיק לִפְנֵי בְּדֹר הָהוּא" - דו זאגסט
'מי אנכי', ניין, דו ביסט נישט אזוי נידריג ווי דו
האלסטסט זיך! דו ביסט א צדיק וקדוש! דו ביסט דער
גרויסער משה רבינו! דו ביסט יא ראוי אויסצולייזן
אידן פון מצרים!". פארוואס האט אים דער רבנו של
עולם נישט אויפגעהויבן און מחזק געווען מיט אזעלכע
סארט 'דברי חיזוק'?

משה וויל זיין אזא איינער וועלכער איז 'אינו ראוי' אויף וועמען דער רבש"ע איז זיך מרחם

ענטפערט דער שפת אמת: אזא שפראך איז בכלל
נישט קיין חיזוק פאר משה רבינו! אזא סארט חיזוק
וואס מען מאכט 'אים' פאר א זאך - רעדט נישט
צו אים! פארקערט, דאס צוברעכט אים נאכמער!
ווען מען זאגט אים אז ער איז 'ראוי' - שפירט

מיר דארפן נישט קיין עצה אויף 'ענוה' נאר פשוט זיין א 'מכיר את מקומו'

נאכדעם וואס דער מסילת ישרים האט מאריך
געווען איבער די מדה פון 'ענוה' וואס מען זעט
ביי די אבות און ביי די צדיקים - וואס ער איז
מסביר באריכות, וויאזוי די צדיקים האבן זיך
געקענט האלטן אזוי שפ'לדיג - פירט ער אויס, אז
היינטיגע צייטן וואס מיר זענען באמת שפ'לדיג און
נידריג, דארפן מיר נישט קיין גרויסע עצות אויף
ענוה, נאר מיר דארפן פשוט זיין אמת'דיג מיט זיך
זעלבסט און קענען אונזער פלאץ, און דעמאלט
וועלן מיר אויטאמאטיש שפירן אז מיר האבן נישט
מיט וואס זיך גרויסצוהאלטן, נאר מיר זענען באמת
'שפלים ונבזים'.

נישט אנקוקן אונזער מצב 'בדיעבד' נאר א 'לכתחלה'

ווען מען לערנט אזא שטיקל מסילת ישרים,
דארף מען זיך זייער אכטונג געבן נישט אריינצופאלן
אין קיין 'ענוה פסולה' - וועלכע איז אן ענף פון
'מרה שחורה' און 'עצבות'. ווייל אויב א מענטש
קוקט אן זיין שפלות'דיגן מצב אלס א דורכפאל און
'בדיעבד', כאילו דער פלאן איז עכט געווען, אז ער
זאל יא זיין א געלונגענער מענטש מצד עצמו, נאר
ליידער איז ער געבוירן געווארן אין די היינטיגע
בדיעבד'יגע דורות, און דערפאר איז ער געבען אזא
'לא יוצלח' - האט ער נישט גוט אפגעלערנט דעם
ענין פון 'ענוה', ווי מען וועט דא מסביר זיין דעם
קוק אויף 'שפלות עצמו'.

פארוואס וויל נישט משה גיין אויסלייזן די אידן?

אין פרשת שמות לערנט מען איבער דעם 'גילוי
הסנה', וואס דער רבנו של עולם האט זיך מגלה
געווען צו משה רבינו, און געהייסן גיין און אויסלייזן

היינט לעבן
מיר אין א
שווערע צייט
וועלכע רופט
זיך 'עקבתא
דמשיחא'. מיר
ווייסן נישט
פונקטליך וואס
עס ווארט אונז
נאך ביז 'ביאת
המשיח', מיר
ווייסן נישט
וויאזוי עס וועט
אויסזען 'מלחמת
גוג ומגוג', צי
עס וועט זיין א
גשמיות'דיגע
מלחמה אדער
א רוחניות'דיגע
מלחמה, אבער
דאס איז זיכער
אז 'עקבתא
דמשיחא' איז פון
די שווערסטע
צייטן פון כלל
ישראל, וואס
פארציטישע
צדיקים האבן
געציטערט
דערפון. און דער
שליסל וויאזוי
דאס דורכצוגיין
האבן אונז חז"ל
געגעבן איין כלל:
"ועל מה יש לנו
להשען על אבינו
שבשמים"

דער רבש"ע פירט אריין דעם מענטש אין א מצב פון 'אפיסת הכוחות'

וויבאלד די קדושה איז געבויעט אויף דעם יסוד פון זיך נישט קענען קיין עצה געבן אליינס - דערפאר איז דאס פון די גרויסע יסודות אין הנהגת ה', וואס דער רבנו של עולם פירט מיט יעדן איד בפרטיות, אז ער זאל אלעמאל דורכגיין מצבים וואו ער איז ממש אויפן וואסער, ער איז פארלוירן און האט נישט קיין שום עצה און לעזונג, און ער מוז אנקומען צום רבנו של עולם! און דאס איז א געוואלדיגע הצלחה אין דער קדושה, וואס דער רבנו של עולם ווייזט אים, אז דו אליינס וואלט גארנישט געקענט! דו אליינס, וואלטסטו ממש אונטערגעבראכן! נאר דער אויבערשטער העלפט דיר, און נאר אזוי האסטו א קיום!

פארוואס האט דער רבש"ע לכתחלה אויסגעשטעלט אזא שטרענגע 'מדת הדין'?

די גמרא זאגט (מדרש ילמדנו הובא ברש"י בראשית א, א): **"עלה במחשבה לבוראו במידת הדין וראה שאין העולם מתקיים ושיתמה למידת הרחמים"** - דער רבנו של עולם האט געוואלט באשאפן די וועלט מיט 'דין', אבער וויבאלד ער האט געזען אז די וועלט וועט נישט האבן קיין קיום, האט ער צוגעלייגט א הנהגה פון רחמנות. דער 'מדת הדין' נעמט אריין אין זיך די 'תביעה' וואס מען פארלאנגט אלץ פונעם מענטש, דער כח פונעם 'יצר הרע' וועלכער מאכט פארן מענטש שווערע נסיונות, און די שווערע קטרוגים און טענות וואס מען האט צום מענטש. און די וועלט וואלט נישט געקענט האבן קיין קיום מיט בלויז 'דין'. לכאורה איז שווער: דער 'מדת הדין'

האט דאך אויך אסאך מדרגות, נו, וואלט דער רבנו של עולם געקענט באשאפן די וועלט מיט 'מדת הדין', נאר א שוואכערן מדרגה פון 'דין' - וועלכע מען וועט יא קענען פארנעמען! זאל ער נישט אזויפיל פארלאנגען פונעם מענטש! זאל דער יצר הרע נישט זיין אזוי שטארק! זאל דער מקטרג נישט זיין אזוי הארב און שטרענג! פארוואס האט ער עס דוקא באשאפן מיט אזא שטארקן 'מדת הדין' וועלכע מוז אנקומען צום 'מדת הרחמים'?

ער האט געוואלט אז דער מענטש זאל זיין א פארלירענע בריאה

דער תירוץ איז: דער רבנו של עולם האט דוקא געוואלט אזא בריאה, וואס דער מענטש זאל זיין א פארלירענער! דער 'מדת הדין' פון דער וועלט זאל אים צורייבן אז ער זאל נישט קענען האבן קיין 'קיום', און ער זאל נישט האבן קיין ברירה נאר צו אויפהייבן די אויגן צום הימל און זיך בעטן רחמים! און אויב מיינסטו אז דו קענסט אליינס און דו ביסט נישט מערור רחמי שמים - קענסטו טאקע נישט האבן קיין קיום! דו וועסט ווערן אויפגעגעסן פון די 'תביעות', 'נסיונות' און 'קטרוגים' פונעם 'מדת הדין'! און דאס איז א חלק פונעם 'דין', צי דו ביסט מערור רחמי שמים. ווייל אט דאס איז די ריכטיגע צורה וויאזוי די וועלט קען האבן א ריכטיגן קיום.

יעדער האט זיך זיין מעשה פון 'כמעט שכנה דומה נפשי'

יעדער יחיד וועלכער לעבט אויפריכטיג מיט זיך - קען מעדי זיין אויפן 'לולי ה' שהיה לי כמעט שכנה דומה נפשי'. ווייל יעדער מענטש האט אמאל

ב.

גולה וסורה: כלל ישראל האט נישט קיין טבע'דיגן קיום

אויבערשטער געהאלפן; ווי די גמרא זאגט (מגילה יא, א): **"לא מאסתי בימי יוונים, ולא געלתי בימי נובכדנצר, לכלותם בימי המן, להפר בריתי אתם בימי פרסיים, כי אני ה' אלקיהם בימי גוג ומגוג"**.

די צווייטע וועלט מלחמה - א סימן אז אן סייעתא דשמיא איז כלל ישראל פארלוירן

נישט אזוי לאנג צוריק איז געווען די צווייטע וועלט מלחמה, וואס אזא זאך איז נאכנישט געווען מימות עולם! מען דארף דאך זיין בלינד נישט צו זען אז "מאת ה' היתה זאת", אז דער גאנצער חורבן איז געווען א יד ה'. ווייל בדרך הטבע איז דאס נישט צום פארשטיין, אז דייטשלאנד וועלכע איז געווען די מערסטנס פארגעשריטענע מדינה פון דער גאנצער וועלט, זאל האבן אן עסק מיט א פאך אידעלעך! דער גאנצער 'כיבוש העולם' וואס זיי האבן געוואלט אייננעמען אלע מדינות אונטער זיך - האט אויסגעזען ווי א 'טפל' לגבי דעם עסק וואס זיי זענען געגאנגען מאכן א 'כליה' אויפן כלל ישראל! וואס האבן זיי געוואלט פון די פאך אידעלעך? די אידן האבן זיי עפעס געשטערט? נאר דא איז געווען א העכערן חשבון פון הימל, וואס אידן זענען געווען אין א 'גזירת כליה' רחמנא ליצלן. און דאך האט דער רבנו של עולם געהאלפן, אידן האבן איבערגעלעבט דעם קריג און צוריק אויפגעשטעלט אידישקייט. דא האבן אידן נאכאמאל געזען, אז **"לולי ה' צבאות הוהרי לנו קשרי קסדים היינו"** - ווען נישט דער רבנו של עולם וואלט אונז געהאלפן, וואלטן מיר נישט עקזעסטירט דא היינט.

די הכנה צו ביאת משיח - 'אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים'

היינט לעבן מיר אין א שווערע צייט וועלכע רופט זיך 'עקבתא דמשיחא'. מיר ווייסן נישט

ה" - אידן האבן געשריגן: "רבנו של עולם, העלף אונז! מיר זענען דא ממש פארלוירן!" און דער רבנו של עולם האט זיי געהאלפן און געשפאלטן דעם ים פאר זיי. דא האבן אידן געזען, אז ווען נישט דער רבנו של עולם וואלט זיי געהאלפן - וואלטן זיי שוין נישט עקזעסטירט.

מלחמת עמלק איז געווען א נצחון שלא כדרך הטבע

עטליכע וואכן שפעטער, איז אונטערגעקומען א פרישער שונא. עמלק איז אנגעקומען און געפירט א מלחמה קעגן כלל ישראל. און דער זוהר הק' (ח"ב סה: זאגט, אז ביז 'מלחמת גוג ומגוג' וועט נישט זיין נאך אזא שווערע מלחמה, ווי דער מלחמה מיט עמלק. און דער זוהר הק' זאגט דארט, אז עמלק איז אזא געפערליכע קליפה, אז משה רבינו האט פשוט געציטערט דערפון! און דערפאר האט ער נישט געוואלט אריינגיין בפועל אין דער מלחמה, נאר בלויז שטיין אויפן בארג און האלטן מלחמה ברוחניות, אבער מלחמה האלטן מיט עמלק בפועל - האט ער מורא געהאט! און דער רבנו של עולם האט זיי געהאלפן און מחליש געווען דעם עמלק פאר זיי. דא האבן אידן נאכאמאל געזען, אז ווען נישט דער רבנו של עולם וואלט זיי געהאלפן - וואלטן זיי שוין נישט עקזעסטירט.

שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו

מען קען נישט דא אויסרעכענען אלע מעשיות וואס ווערן געשילדערט אין די פילע פרשיות אין תנ"ך און אין חז"ל, וויפיל מאל עס האט אויסגעזען ווי כלל ישראל גייט כמעט אונטער - בגשמיות צי ברוחניות, בפרט דורכאויס דעם לאנגן גלות האחרון, וואס עס האט זיך אלץ אפגעטון אין די לעצטע צוויי טויזנט יאר - און יעדעס מאל האט אונז דער

באלד נאך יצ"מ האט מען מיטגעמאכט א 'כמעט שכנה דומה נפשי'

מיום הוולדו, ממש פון דער רגע וואס כלל ישראל איז געבוירן געווארן - ביז צום לעצטן סוף, ביי די גאולה האחרונה - האט נאך כלל ישראל נישט געהאט קיין רגע מנוחה; ווי דער פסוק זאגט (איוב ג, כו): **"לא שְׁלוֹתִי וְלֹא שְׁקֵטִי וְלֹא נָחָתִי וְיָבֵא רָגֹז"** - איך האב נישט געהאט קיין מנוחה פאר קיין איין רגע; און ווי מען זעט, באלד ווי כלל ישראל איז ארויסגעגאנגען פון מצרים און געווארן א פאלק, איז באלד פרעה אנגעקומען און נאכגעלאפן דעם כלל ישראל, און אידן זענען געווארן אינגאנצן פארלוירן! זיי האבן נישט געוואוסט וואס וועט דא זיין? דא שטייט דער ים פון פארנט און דא קומען די מצריים פון אונטן, וויאזוי גיבט מען זיך דא אן עצה? עס געווען אזא מין צרה פאר כלל ישראל; ווי דער פסוק זאגט (שמות יד, ט'): **"וַיִּצְעֲקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל**

יעדע
גשמיות'דיגע
שפע וואס
דער רבנו של
עולם גיבט מצד
הקדושה – האט
אין זיך אויך א
פנימיות'דיגע
שפע! עס
טראגט מיט
זיך א 'חיות
דקדושה' און א
נאנטקייט צום
רבנו של עולם!
און בפרטיות –
וועלכע סארט
חיות דקדושה
דאס טראגט
– וועט זיך עס
ווענדן לויט דעם
'שורש' פון וואו
די השפעה קומט

~

דער
כלליות'דיגער
נסיון פון עקבתא
דמשיחא איז,
אז דער מענטש
שטייט פאר א
שייד וועג. אדער
קען ער נעמען
דעם מהלך
פונעם נחש: ער
וועט זיך נעמען
אין די האנט
אריין מיט א
שטארקייט און
פעסטקייט, נוסח
'כוחי ועוצם
ידי'. אדער ער
וועט נעמען דעם
וועג וואס חז"ל
האבן געגעבן
פאר אונזער דור:
"אין לנו על מי
להשען אלא על
אבינו שבשמים"

גאר שטארק דעם ענין פון פארלוינקייט; ווי דער
מדרש זאגט (איכ"ר פתחתא ל), אז דוד המלך האט
געזאגט (תהלים יח, לח): "אֶרְדּוּף אֹיְבֵי וְאֶשְׁיָגֵם וְלֹא
אָשׁוּב עַד כְּלוֹתָם" – איך וועל נאכיאגן מייע פיינט.
אבער חזקיה המלך האט געזאגט: "אני שוכב על
מיטתי ואתה תעשה" – דער מלך אשור איז אזא
צרה און אזא סטרא אחרא, אז איך קען גארנישט
טון! איך לייג זיך אריין אין בעט, און איך פארלאז
זיך אויף דיר! איך בין א פארלירענער, איך בעט
דיר, דו העלף מיר!". דאס איז א מהות פון 'משיח',
אז דער מענטש איז ממש פארלוירן און זאגט קלאר
'איך קען גארנישט אליינס'. און יעדער מענטש
וועלכער וויל זוכה זיין צו א הארה פון משיח –
בפרט היינט אין 'עקבתא דמשיחא' – דארף ער
וויסן, אז די גרעסטע מיני הצלחות אין דער קדושה
קומט נאר פון אזא בחינה פון 'אין לנו על מי להשען'
אלא על אבינו שבשמים, פון דארטן וואקסן אלע
מדרגות.

וואס מען איז פשוט פארלוירן: "וואס וועט דא זיין?
וויאזוי וועט קענען וואקסן דער קומענדיגער דור?
עס איז דאך אלץ וועלט! אידישקייט ווערט דאך
ממש 'אויס'!". און דעמאלט וועט משיח אנקומען!
**ווייל די גרעסטע הצלחה פון כלל ישראל איז 'משיח',
מען איז פארלוירן! מען הייבט הענט! אט דאס איז
די גרעסטע הצלחה פון כלל ישראל! נאר פון דארט
קומט משיח – וואס ער אליינס איז דער גרעסטער
'שפל' און 'נבזה'; ווי דער פסוק זאגט (ישעיה נג,
ב-א): "לֹא תֵאָדָר לוֹ לֹא הָדָר וגו' נְבוֹזָה וְחָדָל אִישִׁם
אִישׁ מִקְאֲבוֹת וְיִדְוֶה חֲלִי וְקִמְטָהוּ פְּגִים מִמֶּנּוּ נְבוֹזָה
וְלֹא תִשְׁכַּחֲהוּ".** משיח איז א מהות פון 'אין לנו על
מי להשען אלא על אבינו שבשמים'.

משיח קומט דוקא פון א מצב ווי דער מענטש הייבט הענט

די גמרא זאגט (סנהדרין צד), אז חזקיה המלך
האט געדארפט זיין משיח. ביי חזקיה טרעפט מען

ג.

לו עצה ותבונה: די בעסטע עצה אויף אלע פראבלעמען – 'להשען על אבינו שבשמים'

דעם 'שורש' פון וואו די השפעה קומט; ווי דער
רבי פון לובלין זי"ע פלעגט זאגן: "איך בין מתפלל,
אז דער איד זאל האבן 'פרנסה', און אויטאמאטיש
לייג איך שוין אריין "יראת שמים" אין דער פרנסה,
ווייל ביידע – סיי פרנסה און סיי יראה – קומען
פון 'צד צפון'!". דאס הייסט, אז די השפעה פון
'פרנסה' איז א 'לבוש' פאר דער פנימיות'דיגער
השפעה פון 'יראת שמים'. און אזוי איז מיט יעדע
השפעה וועלכע קומט פון צד הקדושה, אז דער
רבנו של עולם גיבט מיט דערמיט א 'שפע רוחני'
און א 'קרבת אליקים'. ווידעראום, טאמער קומט
די השפעה פון דער 'נחש' – האט עס א טעם פון
זאמד! דאס הייסט, עס פארשטאפט דעם פראבלעם
און חסרון וואס עס איז געקומען לעזן, אבער קיין
'חיות' און 'טעם' שפירט מען נישט דעריין! עס
ברענגט נישט קיין שמחה און געשמאק אין דער
וועלט!

די שפע פונעם נחש קומט נישט פון א פארלוינקייט – אבער מיט א טעם פון עצבות דעריין

טאמער וואלטן די אלע ערפינדונגען פון די
לעצטע צוויי הונדערט יאר געקומען דורך ערליכע
אידן 'מצד הקדושה' – דאס הייסט, אידן וועלכע
קוקן ארויס אויף סייעתא דשמיא אין יעדע זאך און
זענען אלעס מקשר צום רבנו של עולם – וואלטן
טאקע די אלע זאכן געמאכט די וועלט אויך בעסער
ברוחניות און בפנימיות, עס וואלט געברענגט מער
קרבת ה', און אודאי וואלטן מענטשן געווען מער
צופרידן און בשמחה. אבער ליידער זענען די אלע
ערפינדונגען געקומען פון דער סטרא אחרא! עס
איז געקומען דורך אזעלכע מענטשן וועלכע האבן
געארבעט מיטן ציל פון 'כוחי ועוצם ידי' – מיר
וועלן לעזן אלע וועלט פראבלעמען! מיר וועלן
נעמען זאכן אין די הענט אריין! די וועלט וועט ווערן
א מסודר'דיגע פלאץ וואו קיינער איז נישט קראנק און
קיינער איז נישט ארים! און דערפאר איז נישטא קיין
שום חיות און שמחה אין די השפעות. עס איז טאקע
מסדר אלע פראבלעמען, אבער עס האט א טעם
פון זאמד... און דערפאר איז דאס אלעס נתגלה
געווארן אין דער איצטיגער תקופה פון 'עקבתא
דמשיחא' – לשון 'עקב'. ווייל דער נחש בייסט ביים
'עקב'; ווי דער פסוק זאגט (שם פסוק טו): "וַיִּאָמֶר
תְּשׁוּבָנָה עֲקֵב" – דער נחש האט אן אחיזה אינעם

נאך קיינמאל נישט געווען! מענטשן זענען ממש
נישט קיין מענטשן! זיי האבן זיך פיינט און ווילן
נישט לעבן קיין איין טאג! וואס איז דא געשען? מען
האט דאך פאראכטן אלע פראבלעמען און לעכער
פון דער וועלט, נו, וואס איז יעצט? פארוואס איז מען
יעצט נאך ווייניגער צופרידן ווי פריער?

עס קומט פון דעם שלאנג'ס קללה

דער תירוץ ליגט באהאלטן אין די ווערטער
וואס דער אויבערשטער האט געזאגט צום נחש
(בראשית ג, יד): "וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ" – דו וועסט
עסן זאמד א גאנץ לעבן. פרגעט דער אלשיך הק';
וואס איז דא די קללה? עס איז דאך א ברכה, אז
וואו ער גייט און שטייט, וועט ער האבן פרנסה?
ענטפערט דער אלשיך הק': דאס איז די גרעסטע
קללה! מען האט געשאלטן דעם שלאנג, אז ער
וועט קיינמאל נישט זיין פארלוירן! ער וועט
קיינמאל נישט שפירן אז ער דארף אנקומען צום
רבנו של עולם! 'אדם הראשון' – וויבאלד ער האט
נישט אזויפיל געזינדיגט – האט מען אים געזאגט
(שם פסוק טו): "בְּעֵצַב תֵּאָכַל תֹּאכַל לֶחֶם" – דו וועסט
דארפן ארבעטן אויף פרנסה, דו וועסט האבן א
דאגה, ממילא, וועסטו מוזן מער אנקומען צום
רבנו של עולם!". פאר 'חיה' – וועלכע האט מער
געזינדיגט – האט מען געזאגט (שם פסוק טו): "בְּעֵצַב
תֵּאָכַל לֶחֶם" – דו וועסט נישט זוכה זיין צו
שפירן פארלוירן יעדן איינציגן טאג, אבער ווען דו
וועסט האבן א קינד, וועסטו ווערן דערשראקן און
פארלוירן, און כאטש דעמאלט וועסטו שרייען צום
רבנו של עולם, אז ער זאל דיר העלפן!". און פארן
'נחש' – וועלכער האט אנגעווערטשטאפט דעם גאנצן
חטא – האט דער אויבערשטער געזאגט: "וְעָפָר
תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ" – מיט דיר וויל איך נישט האבן
צוטון! נעם דיר פרנסה אויף א גאנץ לעבן און גיי
דיר פון דאנעט!.

די שפע פונעם רבש"ע קומט פון פארלוינקייט – אבער מיט א חיות דקדושה דעריין

דער פשט איז: יעדע גשמיות'דיגע שפע וואס
דער רבנו של עולם גיבט מצד הקדושה – האט
אין זיך אויך א פנימיות'דיגע שפע! עס טראגט מיט
זיך א 'חיות דקדושה' און א נאנטקייט צום רבנו
של עולם! און בפרטיות – וועלכע סארט חיות
דקדושה דאס טראגט – וועט זיך עס ווענדן לויט

פונקטליך וואס עס ווארט אונז נאך ביז 'ביאת
המשיח', מיר ווייסן נישט וויאזוי עס וועט אויסזען
'מלחמת גוג ומגוג', צי עס וועט זיין א גשמיות'דיגע
מלחמה אדער א רוחניות'דיגע מלחמה, און אפשר
האלט מען שוין אינמיטן די מלחמה, און וויאזוי
וועלן זיך אויסקאכן און אויספירן די אלע ענינים
פון 'חבלי משיח', דאס איז אלעס פון די 'נסתרות
לה' אליקינו'. אבער דאס איז זיכער אז 'עקבתא
דמשיחא' איז פון די שווערסטע צייטן פון כלל
ישראל, וואס פארציטישע צדיקים האבן געציטערט
דערפון. און דער שליסל וויאזוי דאס דורכצוגיין
האבן אונז חז"ל געגעבן איין כלל (סוטה מט): "וְעַל
מִה יֵשׁ לָנוּ לְהִשְׁעָן עַל אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִי" – מען וועט
נישט האבן קיינעם אויף וועמען זיך צו פארלאזן
אויסער דעם רבנו של עולם! מיר זענען אזוי קליין
און נידריג! מען האט אונז אוועקגענומען די אלע
פארציטישע גדולים און צדיקים! מען האט אונז
פארטעמפט די הערצער פון אלע פארציטישע
השגות און מדרגות! און מיר שטייען ביים מצב

די סט"א היינט איז לוחם קעגן 'פארלוינקייט'

פונקט ווי אין קדושה איז דער יסוד פון 'עקבתא
דמשיחא' די נקודה פון 'אין לנו על מי להשען אלא
על אבינו שבשמים' – אזוי אויך פארקערט, להבדיל
אין דער סטרא אחרא, איז דער עיקר יסוד פון
'עקבתא דמשיחא' – וואס ווי נענטער עס ווערט צו
משיח, ווערט דער יסוד מער און מער צושפרייט
און באפעסטיגט – די נקודה פון 'כוחי ועוצם ידי
עשה לי את החיל הזה', אז דער מענטש קען זיך
אליינס מסדר זיין אויף דער וועלט. און מען וועט
עס אביסל מסביר זיין.

היינט איז צוגעשטעלט אזא באקוועמען און געשמאקע וועלט

די לעצטע צוויי הונדערט יאר איז אראפגעקומען
אויף דער וועלט א מורא'דיגע כח פון 'חכמת הטבע'
וואס איז נישט געווען פריער, וואס מען האט
ערפינדן אן א שיעור באקוועמליכקייט אין דער
וועלט, וואס דאס האט לכאורה געמאכט די וועלט
אסאך בעסער, געשמאקער, לייכטער און זיכערער.
מען קען שעל און גרינג אנקומען איבעראל. מען
קען מאכן ווארעם אינדערהיים, אדער קיל – ווען
אינדרויסן איז הייס. מען קען רעדן מיט מענטשן
אויפן טעלעפאן און הערן וואס טוט זיך אין יענע
עק וועלט. מען איז פטור געווארן פון אסאך מחלות
וועלכע האבן נישט געהאט קיין היילונג אמאליגע
צייטן. די רעגירונגען שטעלן צו אסאך הילף פאר
אלע נצרכים, אזוי אז עס איז שוין היינט נישטא די
ארימעלייט פון די מעשה ביכלעך. און כסדר קומט
מען אויף מיט פרישע טעכנעלאגישע ערפינדונגען
וועלכע מאכן דאס לעבן נאך לייכטער. און די גאנצע
צורת העולם האלט זיך אין איין טוישן לטובה.

פארוואס זענען נישט מענטשן מער פרייליך און צופרידן ווי אמאל?

נו לכאורה, וואלטן היינט מענטשן זיך געדארפט
ארומדרייען צופרידן און פרייליך! יעדער וואלט
געדארפט לעבן און לאכן! א געשמאקע וועלט,
ממש 'מעין עולם הבא'... ממש געוואלדיג. אבער
ווער עס קען די מציאות ווייסט, אז עס הייבט
זיך נישט אן... אדרבה, ווי מער די וועלט ווערט
פארגעשריטן – אלץ מער ווערן מענטשן טרויעריג
און דיפרעסט. עס טוט זיך היינט אפ אויף דער
וועלט א מין עצבות און מרה שחורה וועלכע איז

'עקב' פונעם 'קומת הזמן' וועלכע רופט זיך 'עקבתא דמשיחא', און דארטן וואו דער נחש בייסט - ווערט אלעס 'עפר'! וואו מען גייט און שטייט האט מען וואס צו עסן, **עס גייט זיך א שפע פון לעזונגען אויף אלע פראבלעמען, אבער עס איז אן קיין חיות!** און פון דעם אלעס קען נישט א מענטש ווערן צופרידן.

אין עבודת ה' קען מען אויך פארקריכן אינעם 'כוחי ועוצם ידי'

קומט אויס: דער כלליות'דיגער נסיון פון עקבתא דמשיחא איז, אז דער מענטש שטייט פאר א שייך וועג. אדער קען ער נעמען דעם מהלך פונעם נחש - אפילו כלפי עבודת ה': ער וועט זיך נעמען אין די האנט אריין מיט א שטארקייט און פעסטקייט, נוסח 'כוחי ועוצם ידי' - וואס ער מאכט זיכער נישט צו זיין קיינמאל פארלוירן און הילפלאז. ער וועט האבן עצות אויף התמדה און אויף תפלה וכדומה, און ער וועט קיינמאל נישט עכט דארפן אנקומען צום רבנו של עולם. אבער דעמאלט איז נישטא קיין 'מענטש' דא, און אלעס ווערט געטון ווי א 'רָאָבֶאָט'! דער אנצער עבודת ה' וועט זיין א שטיק 'עפר' - אן קיין חיות! און אויב איז נישטא קיין חיות - איז דער מענטש פול מיט 'עצבות', 'פחדים' און 'בלבולים', ווייל ער ווייסט נישט וואס עס טוט זיך מיט אים.

חיות אין עבודת ה' - נאר דורכן מהלך פון 'אין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים'

אויב א מענטש וויל יא האבן 'חיות' - דארף ער נעמען דעם אנדערן וועג; וואס דאס איז די עצה וואס חז"ל האבן געגעבן פאר אונזער דור: **'אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים'** - דו זאלסט נישט גיין מיט קיין 'כוחי ועוצם ידי'! דו זאלסט זיך נישט נעמען אין די הענט אריין, נאר דו זאלסט זיך אריינארפן אינעם רבנו של עולם'ס הענט! דו זאלסט נעמען נאר דעם רבנו של עולם אלס א לעזונג צו לעזן דייער פראבלעמען! דו זאלסט וויסן, אז אן דעם רבנו של עולם קען מען זיך ממשיך נישט רוקן פון דא ביז דארט!

וואס וועט זיין מיטן ישוב אין ארץ ישראל?

אינעם היינטיגן דור האט דער רבנו של עולם מסבב געווען, אז אין ארץ ישראל איז דא א ישוב פון הונדערטער טויזנטער פרומע אידן. און זיי זענען ארומגענומען מיט שונאים פון אלע זייטן 'כשה אחת בין שבעים זאבים', די גאנצע וועלט זוכט זיי איינצושלינגען, און בדרך הטבע זעט מען נישט קיין עצה וואס דא וועט זיין. און טאמער רעדט זיך איינער איין חשבונות און פאליטיק - איז ער א שוטה! עס איז נישטא קיין שום חשבון און פאליטיק וויאזוי מען וועט קענען לעזן דעם פראבלעם. דער מצב איז א פארלוירענער מצב. נאר וואס דען? **'אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים'.**

וואס וועט זיין מיט אידישקייט אין אמעריקע?

אזוי אויך ברוחניות: אז מען קוקט אן דעם 'מצב הדור' - און אויך, 'יעדער איינער בפרטיות, ווען ער קוקט אן זיין אייגענעם מצב - אז מען זעט ווען דער 'יצר הרע' איז נאר גרוי! דעם נסיונות זענען אזוי גרוי! דער חשכות איז אזוי גרוי! קומט ער צום אויספיר, אז עס איז נישטא קיין שום עצה! מיר זענען פארלוירן! **'אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים'.**

הנה זה בא לפרקים לגאול רוצצים מארקים

דייקא אין דעם דור - פירט דער רבנו של עולם דעם כלל ישראל אויף אן אופן וואס מען קען זיך טאקע נישט קיין עצה געבן - נישט באשמוות און נישט ברוחניות - ווייל נאר אזוי וועט קומען די גאולה; ווי מען זאגט ביי מעריב: **'כי פדה ה' את יעקב וגאולו מיד חזק ממנו'** - ווען עס רעדט זיך פון 'גאולה', איז די צרה 'חזק ממנו'! כלל ישראל קען זיך נישט קיין עצה געבן און מוז אנקומען צום רבנו של עולם! און וואס גרעסער עס איז די מדרגה און שלמות - אוואו כלל ישראל דארף אנקומען - אלץ גרעסער איז די פארלוירענישט און שפלות! אלץ מער איז די צרה 'חזק ממנו'! כדי אידן זאלן נאכמער דערהערן, אז מען מוז אנקומען צום רבנו של עולם! עס איז נישט דו! דו האסט זיך נישט וואס גרויסצוהאלטן, ווייל דו קענסט נישט גארנישט! דו מוזט אנקומען צו רחמי שמים יעדע רגע.

מצאנו כאשר היה הולך אל המקוה, כאשר ידוע שהיה הרה"ק מצאנו מרבה לטבול במקוה, על אף רגלו החולה שהיתה חבושה תמיד, אשר לכן היה צריך בכל פעם לפתוח מחדש את חבושותיו מתוך יסורים גדולים. וסיפר הרה"ק מבייטש איך היה חותנו הק' נוהג לקבל על עצמו ארבע מיתות ביי"ד בכל פעם שהלך לטבול. וכאשר סיפר זאת, עמד ותיאר באופן חי איך היה הרה"ק מצאנו אומר [והיה מטעים את האות ר' במבטא כבד, כמו שהיה דרך דיבורו תמיד]: 'רבנו של עולם! איך בין גרייט זיך צו לאזן הארגענען, ברענען, שחטן, פאר דייענט וועגן! וואס הייסט ברענען? ממש ממש! טאקע טאקע! ברענען פאר דיין כבוד וועגן! וואס הייסט שחטן? ממש ממש! טאקע שחטן! טאקע אדורך שניידן צוויי סימנים! שחטן פאר דיין כבוד וועגן' (רבוש"ע): אני מוכן למסור את עצמי להיגד, ולהישרף, ולהישחט, למען שמך! מה זאת להישרף? ממש ממש! אכן כך! לבעור באש למען כבוד שמך! מה זאת להישחט? ממש ממש! אכן להיחחק בשני הסימנים! להישחט למען כבוד שמך!]. ובשעת מעשה היה מרים את זקנו הק' ומחווה בידי תנועה של שחיטה על צווארו. ואת כל זאת תיאר הרה"ק מבייטש בדיבורו ובתנועותיו, כאשר עשה ממש כמו הרה"ק מצאנו.

נהיו כמה מן ה'יושבים' שם בבעלזא, שלא היו יכולים לטבול איך שהוא מדבר כ"כ 'מיט א ברייטקייט' לפני הרה"ק מבעלזא. ולכן פנה אחד מן היושבים אל הרה"ק מבייטש ושאל אותו בנונה להקניטו: 'און וואס האט איר דעמאלס געטוהן?' (ומה אתם עשיתם באותה שעה?) ענה לו הרה"ק מבייטש על אתר בחריפות [נכרך צדיקי בית ראפשיץ]: 'אזוי, האב איך דאך נישט געזעהן קיין איין פרוטה פון דער שווער... האב איך פארשטאנען אז יעצט באמערקט ער נישט, האב איך אים אדורך געקוקט די טאשן...' (הרי בדרך כלל לא ראיתי אף פרוטה אחת מחותני... הבנתי כי בעת הזאת הוא אינו מבחין במעשי, והייתי בודק בכסיו...), כי על שאלה כזאת, נותנים תירוץ כזה...].

הרה"ק מצאנו הסתלק לחיי העוה"ב ביום כ"ה ניסן, אחר שכבר היה חולה במשך כל התקופה לפני זה. באמצע ימי הפסח עברה שמועה בעיר גאליציע כי כבר הוטב מצבו של הרה"ק מצאנו, והוא מרגיש טוב יותר. אכן בליל שביעי של פסח אחר עריכת השולחן של הרה"ק מראוואדוב, בשעה שרקדו וזימרו את השירה כנהוג, עזר הרה"ק מראוואדוב באמצע הריקוד, ופנה אל החסידים ואמר להם: 'רייטס איין פארן צאנזער רב, צאנזער רב דארף האבן גרויס רחמים' (קרעו שער שמים בתפלה על הרה"ק מצאנו, הרה"ק מצאנו צריך רחמים רבים). ואח"כ הוסיף ואמר: 'חבר אני לכל אשר יראוך, אז ס'איז דא א ירא שמים וואס איז אן א עת צרה, פיל איך עס דא אין הארץ, צאנזער רב דארף גרויס רחמים, רייטס איין פארן צאנזער רב' (יחבר אני לכל אשר יראוך, אם יש ירא שמים הנמצא בעת צרה, מרגיש אני זאת כאן בליבי, הרה"ק מצאנו צריך רחמים רבים, קרעו שער שמים עבור הרה"ק מצאנו). אחר יו"ט נודע שבאותה שעה הורע מצבו של הרה"ק מצאנו מאד, ותקופה קצרה אח"כ בכ"ה ניסן הסתלק לחיי עוה"ב.

אחר פטירת הרה"ק מצאנו אמר הרה"ק מראוואדוב לבניו הק': 'עסט וועט'ס אויף שטיין מארגן אינדערפרי, עסט וועט'ס זעהן א וועלט, עסט וועט'ס זעהן די זון שיינט אויף די וועלט. זאלט'ס עסט וויסן, ס'איז נישט קיין וועלט! און ס'איז נישט קיין זון! ס'איז אלעס נאך געמאכט! אז ס'איז נישט דא קיין צאנזער רב, איז אויס וועלט! (אתם תשיכמו מחר בבוקר, ותראו את העולם, ותראו והנה השמש מאירה את העולם. דעו לכם, אין זה עולם! ואין זה שמש! הכל הוא רק חזקיה! אם הרה"ק מצאנו אינו, הרי העולם בטל!).

בימי הרה"ק מצאנו זי"ע התחילו להתחדש הרבה חכמות חיצוניות, כמו ה'טעלעגראם' שהתחילו להשתמש בו בדורו, ועוד כמה וכמה המצאות חדשות ששינו את פני הארץ. פעם אחת כאשר הגיע הרה"ק מראוואדוב זי"ע לצאנו, פנה ושאל את הרה"ק מצאנו מה הפשט בזה, איך צריכים לפרש את הדבר שהעולם מגיע לחכמות נפלאות כאלו. ענה לו הרה"ק מצאנו אשר כל החכמות החיצוניות הם כמו 'קליפה' על ה'פרי' שהוא החכמה הפנימית - חכמת התורה, ובפרט חכמת פנימיות התורה שהיא הפנימיות העמוקה. וכאשר יבא משיח במהרה בימינו, עתידה חכמת התורה ופנימיותה להתגלות בגילוי עצום. והקליפה קדמה לפרי, וכמו שרואים בנוהג שבעולם כי כדי לאכול פרי צריכים קודם כל לעבור דרך קליפתו החיצונית ולקלפה. ולכן מתגלים בדורינו הרבה חידושים בחכמות החיצוניות, כדי להכין את העולם לגילוי החכמה הפנימית בביאת משיח צדיקנו.

פעם הגיע איזה רופא יהודי מווינען לפני הרה"ק מצאנו וסיפר לו על צרתו שלא זכה להיפקד בוש"ק כבר כמה שנים, וביקש שהרבי יברך אותו. הבטיח לו הרה"ק מצאנו כי בקרוב ייושע בכך, ואכן כך היה, וכעבור תקופת זמן שלח הרופא טעלעגראם לצאנו להודיע לרבי על לידת בנו, והודה לו על ברכתו. והנה בצאנו היה אחד מן החסידים שלא זכה הרבה שנים להיפקד בוש"ק, והיה מזכיר את עצמו כסדר במשך השנים אצל הרה"ק מצאנו, והרבה להפציר שיבטיח לו הרבי ישועה. אבל הרה"ק מצאנו מעולם לא הבטיח לו ישועה, ואכן עד לאותה מעשה עדיין לא נושע. ויהי בראות זה החסיד שה'דאקטאר' מווינען נושע ע"י הבטחת הרה"ק מצאנו, נכנס אל רבו וטענתו בפיו, ואמר לו בפליאה: 'יכי אני גרוע יותר מזה הרופא האפיקורס הפושע ישראל מווינען? וכי הוא ראוי להיוושע, מפני שהוא פושע ישראל, ואני לא ראוי לישועה?!' ענה לו הרה"ק מצאנו: 'הער מין אויס! אז מ'זאגט צו א איד א ישועה, שטעלט מען זיך איין, זיך, מיט די קינדער, מיט די משפחה, מיט אלע חסידים' (הסכת ושמע לי! כאשר מבטיחים ישועה ליהודי, מעמידים אנו בזה בסכנה את עצמנו, את צאצאיו, ואת כל המשפחה, וכל החסידים), ואז התלהב הרה"ק מצאנו והתחיל להכות ברגלו על הארץ, וצעק בהתלהבות: 'אבער אז מ'זאל וויסן אין ווינען אז ס'איז דא א באשעפער אויף די וועלט, האב איך אין די ערד, מין, מיט די קינדער, מיט די משפחה, מיט אלע חסידים! (אבל כבדו שידעו בווען יש בורא בעולם, יש לי באדמה - היינו לא איכפת לי כלל - מעצמי, עס צאצא, עס כל משפחתי, ועם כל החסידים!). ולכן רק עבור אותו רופא הכניס את עצמו בסכנה זו, כדי להבטיח לו ישועה.

שנה אחת בעת אמירת פסוקי דזמרה בשחרית של יום הכיפורים, כאשר הגיע הרה"ק מצאנו אל הפסוק 'כי לה' המלוכה ומושל בגויים', התלהב עד מאד ונכנס לדבקות עצומה, והתחיל לרקוד הלך ושוב על פני בית המדרש, והיה כ"ק רבינו זי"ע אומר בלשון קדשו כי רקד: 'אזוי ווי א פויגל' (כמו ציפור), וכך המשיך בהתלהבות אף שקודש למשך כשלוש שעות, עד שהמשיך בתפלותו.

הרה"ק מבייטש זי"ע בן הרה"ק בעל אמרי נועם מדויקוב זי"ע היה חתנו של הרה"ק מצאנו. פעם אחת ביקר הרה"ק מבייטש אצל הרה"ק רבי יהושע'על מבעלזא זי"ע, וביקש ממנו הרה"ק מבעלזא שיספר איזה עובדה על חותנו הרה"ק מצאנו. התחיל הרה"ק מבייטש לספר ולתאר איך היה סדר עבודת הרה"ק